

πρότυπο Πολιτείας, πάλι η *Ἐλευθερία* τῆς σκέψης μας ἔστω καὶ πλανημένης ἔπρεπε νάναί σεβαστή καὶ ὄχι νὰ πολεμιέται τόσο ἄτιμα, τόσο ἐξοντωτικά. Καὶ αὐτὰ, γιὰ τὸ πραγματικὸ κακὸ (*damnum emergens*) πού μᾶς ἔκανε χωρὶς νὰ λογαριάζουμε τί καλὸ θὰ μπορούσε νὰ μᾶς κάνῃ (*Cucram cessans*) ἂν ἐκμεταλλεύονταν πατριωτικὰ τὸ γόητρο μὲ τὸ ὁποῖο τὸν περιβάλαμε στὴν ἀρχὴ κι' ἂν ἡ πολιτικὴ του εἴτανε λιγότερο πεισβατάριχη καὶ περισσότερο χρηστή.

Καὶ δὲ μᾶς λέτε, παρακαλῶ, γιὰτί ὅλος ὁ πολιτισμένος κόσμος συμπαθᾷ τὸν ἀγῶνα τοῦ Ρούσσου γιὰ τὴν Ἐλευθερία του; Κι' ὁ μουζικός, θαρροῦμε, πολεμᾷ γιὰτί δὲν ἔχει δικαιοσύνη ἀνεπηρέαστη (ἂν κι' ἐκεῖ ἔχουν ὀρκωτὰ δικαστήρια), ἰσότητά ἀπέναντι τοῦ νόμου, ὑπεύθυνη κυβέρνησις, ἐλευθερία τύπου, ἐλευθερία ἀρχῶν. Μὰ θὰ πῆτε ἴσως: Ἐμεῖς ἐπαδὰ εἴχαμε γιὰ ἀρχηγὸ ἑλληνικὸ βασιλόπουλο κι' αὐτὸ ἀρκοῦσε γιὰ νὰ ξεχνῶμε τίς αὐθαιρέσιες του. Μὰ μήπως ὁ Τσάρος δὲν εἶναι Ρούσος; Μήπως εἶναι Κινέζος ἢ Ἰνδὸς καὶ γι' αὐτὸ δίκια δὲν τὸν ἀνέχονται οἱ ὑπῆκοοί του ἔτσι ἀπόλυτο κυρίαρχο; Ἄν ὑπῆρχε διαφορὰ μετὰξὺ Ρωσικοῦ ἀπολυταρχισμοῦ καὶ Κρητικῆς αὐθαιρέσιος, ὑπῆρχε μόνον στὴν ἐκτασὴ μὰ ὄχι καὶ στὴν ἐντασὴ. Τσάρος αὐτοκράτορας ὁ ἓνας· Πρίγκηπας αὐτοκρατορικός ὁ ἄλλος.

Μὰ στὴν ὑστεριά μπορεί νὰ ἀντιτάξετε πὼς αὐτὰ πού εἴπαμε παραπάνω, δηλαδὴ τὰ διοικητικὰ μας χάλια καὶ ἡ πολιτικὴ μας κακομοιριά, δὲν εἶναι ἀληθινὰ, μόνον εἶναι ψευτιές τοῦ Βενιζέλου πού τίς ἐβγαλε γιὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν Πρίγκηπα πού τὸν βέβηψε προδότη. Λέμε πὼς τὸν βέβηψε, γιὰτί βέβαια οὔτε ὁ ἀρθρογράφος οὔτε ὁ «Νουμάς» δὲ θῆχη τὴν ἰδέα πὼς ὁ Βενιζέλος εἶναι πραγματικὰ προδότης, ἀφοῦ τὸ γνωστότατο σχέδιό του (πού προκαλεσε τὸ προδοτικὸ ἀνάθεμα) πὼς δηλαδὴ σκαλι-σκαλι θὰ φτάσουμε στὴν Ἐνωσὴ καὶ πὼς ἔπρεπε πρῶτα νὰ ὀργανώσουμε δική μας δημοσίαν δύναμη γιὰ νὰ μπορούμε νὰ ζητοῦμε τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ στρατοῦ, σήμερα μᾶς τὸ ὑπόδειξε ἰσίστημα ἡ Εὐρώπη στὴν τελευταία νότα τῆς καὶ τὸ νιόθησε καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ Κρήτις. Ὡστε ἡ Αὐλὴ ἐσυκοφάντησε σὰ νὰ λέμε γιὰ λόγους πού τοὺς ξέρουμε πολὺ καλὰ μὰ δὲν ἔχουμε οὔτε χῶρο στὸ «Νουμά» οὔτε ἐνδιαφέρουμε πολὺ στὸ θέμα μᾶς γιὰ νὰ τοὺς πούμε τώρα. Ἄλλὰ μὲ τί δικαίωμα ὁ Πρίγκηπας, γιὰ ὁποιοδήποτε λόγο,

ἐβάφτιζε προδότη ἓναν ἄθροπο καὶ τὸν ἀναθεμάτιζε στὸ Πανελλήνιο, γιὰτί τάχατες ὑποστήριξε προφητικὰ μίαν ἰδέαν πού καὶ λανθασμένη ἀκόμα ἂν εἴταν δὲν εἴταν ὅμως ἀντιεθνική; Ἡ μήπως ἀδικία τέτοια ἔστω κι' ἂν γίνεται σ' ἓνα μόνο ἄτομο—πού ἰδῶ ἐγίνε στὴ μιστὴ Κρήτις—δὲν εἶναι ἀρκετὴ γιὰ νὰ ἐξεγείρῃ τὸ λαὸ; Γιὰτί λοιπὸν ὁ Ψυχάρης τόσο καυχίεται—καὶ δίκια—πὼς κι' αὐτὸς σήκωσε τὴ δυνατὴ φωνή του γιὰ τὸ Δρέφους; Προδότη φώναζαν ἓναν ἀθῶο ἀξιωματικὸ οἱ ἐθνικόφρονες Γάλλοι· προδότη καταράσθηκε τὸ Βενιζέλο τὸ «ἀγνὸ ἐθνικὸ κόμμα», ὅπως αὐτοτιτολοφοριέται; τῆς Αὐλῆς. Ἄν ὑπάρχει κάποια διαφορὰ, ὑπάρχει εἰς τὸ ὅτι ὁ Δρέφους εἴταν μονάχα ἓνας ἐντιμὸς ἀξιωματικός, ἐνῶ ὁ Βενιζέλος εἶναι μέγας πατριώτης πού τὰ ἔθυσσε ὅλα γιὰ τὴν πατρίδα του.

Γνωρίζουμε πολὺ καλὰ πὼς στὶς ἀντιαυλικὰς αὐτὲς σκέψεις μᾶς θὰ βροῦμε ἀντίθετους μερικοὺς ἀπὸ τοὺς τρανοὺς δημοτικιστάδες τῆς λεύθερης Ἑλλάδας.

Μ' ὅλο ὅμως τὸν ἀπέραντο σεβασμὸ πού τρέφουμε στοὺς Δασκάλους μᾶς, ἔχουμε τὸν ἐγωισμό νὰ φρονοῦμε πὼς ἐμεῖς οἱ Κρητικοὶ ἀπὸ τὴν πρόσφατη δουλεία ἔχουμε ἀποχτήσει πολιτικὴ νηφαλιότητα ἀνώτερη ἀπὸ σὰς τοὺς Ἑλεύθερους καὶ πρὸ πάντων σὲ ὅ,τι σχετίζεται μὲ τὸ Κρητικὸ ζήτημα. Μάλιστα ἐδῶ συμβαίνει καὶ κάτι ἄλλο πού σεῖς αὐτοῦ οὔτε τὸ ὄνειρευτήκατε ἀκόμα. Οἱ πολιτικοὶ μᾶς δηλαδὴ ἀρχηγοὶ ἀγαποῦν ὅλοι τὴ δημοτικὴ γλῶσσα, ἐνῶ οἱ δικοὶ σὰς χαμπάρι δὲν ἔχουν γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Ὁ Κωστής ὁ Μάνος σὰς εἶναι γνωστὸ πρωτοπαλλήκαρο τῆς Ἰδέας. Γιὰ τὸν Ἀντώνη τὸ Βορεῶδη (ἀρχηγὸ τοῦ συδυασμοῦ τῆς ἀντιπολιτεψῆς στὸ Λαοσσηθί) ἔχει γράψει ὁ Ψυχάρης (βλέπε «Ρόδα καὶ Μῆλα» Τομ. Β' Σελίδα 148). Ὁ Βενιζέλος εἶναι ἐνθουσιασμένος μὲ τὸ βιβλίον τοῦ Φωτιάδη. Ὁ Κωστής ὁ Φούμης καὶ δικόγραφο ἀκόμα ἔχει γράψει στὴ δημοτικὴ. Κι' ὅλοι οἱ ἄλλοι οἱ δημοτικιστάδες τῶ Χανιώ, χωρὶς τὸ φίλο μᾶς ἀρθρογράφου, εἴταν φανατισμένοι ἀντιαυτικοί.

Καὶ μᾶς ξέρετε πολὺ καλὰ καὶ νὰ μᾶς συμπαθαίει ὁ κ. Ἀντωνάκης μὰ οὔτε Ἑλλαδομανεῖς εἴμαστε οὔτε ρήτορες, οὔτε ἀπόγονοι, οὔτε ψωριάριδες—ὅπως μᾶς λέει—οὔτε καὶ θεσιθῆρες. Γιὰτί εὐκολὰ θὰ μπορούσαμε καὶ μεῖς νὰ διοριστοῦμε ἢ νὰ μείνουμε στὶς θέσεις μᾶς ἂν γλύφαμε λίγο τὰ αὐλικά τακουῖνα.

Αὐτὰ τὰ γράψαμε μὲ πολὺ μᾶς κόπο γιὰτί δὲν

εἶναι εὐχάριστο στὶς μύτες μᾶς νὰ ἀνασκαλίζουμε ὑπονόμους μὲ κι' ἐκλείσθησαν καὶ τίς ὁποῖες ὁ ἱστορικός μόνον ἔχει δικαίωμα ὑστερὰ ἀπὸ καιρὸ νὰ ἀνοίξῃ ἀφοῦ πιά κατακαθίσῃ ἢ ἀκαθαρίσῃ. Τὸ κάναμε ὅμως γιὰτί μᾶς προκαλέσε καὶ ἔχουμε νὰ πούμε πολλὰ ἂν ξαναπροκληθῶμε, ἀφοῦ ἄλλως τε εἴμαστε βέβαιοι πὼς ὁ «Νουμάς» ἔν ἐλευθέρῳ βῆμα πού εἶναι θὰ φιλοξενήσῃ τίς γραμμὲς μᾶς κι' ἂν ἀκόμα δὲ συμφωνῇ μᾶζὺ μᾶς.

Καὶ τώρα μὲ τὴν τελευταία λέξη στὸν ἀγαπητὸ μᾶς ἀρθρογράφου ἓνα μόνον ἀπὸ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα πού μᾶς χαρίζετε δεχόμεστε—ἔτσι γιὰ νὰ μὴ τὸν πικράνουμε—μὰ λίγο τροποποιημένο χάρη κυριολεξίας. *Τυραννοδιώχτες*, ἂν θέλει, τιμὴ μᾶς, ὄχι ὅμως καὶ *Τυραννοχόνοι*.

Μὲ πολλὴ ἐχτίμησιν καὶ ἀγάπῃ.

Οἱ Δημοτικιστάδες τῶ Χανιώ.

ΧΡΗΣΤΟΣ Μ. ΧΡΗΣΤΟΥΛΑΚΗΣ δικηγόρος.
ΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ τελ. στὰ Νομικά.
ΣΤΕΛΙΟΣ Μ. ΚΑΡΙΤΑΚΗΣ Ἐμποροῦπάλληλος, φοιτητὴς στὶς Φυσικὰς ἐπιστήμας.
ΓΙΩΡΓΟΣ Χ. ΚΙΟΥΡΤΣΑΚΗΣ τελ. στὰ Νομικά.
ΚΥΡΙΑΚΟΣ Κ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ τελ. στὰ Νομικά.
ΚΩΣΤΗΣ ΚΑΛΕΜΙΚΕΡΗΣ Φοιτ. στὶς Φυσικὰς ἐπιστήμας.
ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΤΣΟΥΦΑΡΑΚΗΣ δάσκαλος.
ΛΑΜΠΟΓΙΩΡΓΗΣ δάσκαλος.
ΜΑΝΩΛΗΣ Μ. ΒΕΝΕΤΑΚΗΣ τελ. στὰ Νομικά.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ Τ' ΑΡΓΑΛΙΟΥ (Βλάχικο)

Πίς μου πιά εἶναι τούτη,
Πίς μου πιά εἶναι τούτη.

Μάννα δὲν ἔχ' ἡ δύστυχη πατέρα δὲν ἤξερε.
Τὴν ὥρα πού γεννιόταν ἐβγαλ' ἡ γις λουλούδα
πού θὰ ποθάνουνε κι' ἀφτὰ δταν αὐτὴ ποθάνει.
Τὴν ἐκοιτάξω ἀδιέφορα, ἔτσι χωρὶς ἀγάπῃ,
ὅσα στὸ δάσος περπατᾷ καὶ τὴν ἐκαμάρωνω.
Στὸν κόσμο δὲν μπερδεῖ νὰ βροῖς μορφότερη κοπέλλα
κι' ἂν ἤθελε ὁ θάνατος ἀπὸ τὴ γῆ νὰ πάρει
ὁλόδροσο καρδίαν

σίγουρ' ἀφτὴ θενά πικρὴν καμάρει νὰ τὴν εἶχε.
Ὅσα παιδιὰ θὰ κίμ' ἀφτὴ θέναν; πολεμιστάδες
κι' ἀπ' τὰ βουζὰ τῆς ἔφτρον τὸ γάλα θενά τρέχει
σάν ποταμὸς πού μ' ὄρμητα ἀπ' τὴν πηγὴ του βγαίνει.

Πίς μου πιά εἶναι τούτη,
Πίς μου πιά εἶναι τούτη.

Λόντρα, 9 τ' Ἀπρ. Δημήτριου 1906.

Μετάφραση Ν. Α. ΖΑΧΑΡΙΟΥ

KARL BRUGMAN

ΓΡΑΦΤΗ ΚΑΙ ΛΑΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΚΑΙ

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μὲ τὰ ἔθνη τὰ πολιτισμένα πού λέμε βρίσκονται δίπλα στὶς ντοπιολαλιές καὶ μὲ γλῶσσα κοινή, βγαλμένη συνθῶς μέσα ἀπὸ τὰ σπλάχνα τοὺς (1). Εἶναι εἶδος ἰδανικός κανόνας πού καρτεροῦμε πὼς ὡς πρὸς τὴ γραφὴ θὰ συμμορφώνεται τὸ σύνολο τοῦ λαοῦ κι' ὡς πρὸς τὴ λαλιά οἱ γραμματισμένοι τουλάχιστο· ἀληθινὰ ὅμως περιορίζομαστε στὸ νὰν τὸν κληρονομήσῃ μόνον τὸν κανόνα, κι' ἡ ζωὴ δείχνει παντοῦ πολυποικιλία ζυγισμοῦ σκαλοπάτια.

Πιὸ ὁμοιόμορφη καὶ σύμμετρη φαίνεται πάντα

(1) Στὴν Ἑλλάδα τὸ νὰ βγεῖ ἡ κοινὴ ἀπὸ ντοπιολαλιές νομίζεται μεγάλο ψεγάδι. Πολὺ συχνὰ μᾶς τὸ χτυποῦν.

ἡ κοινὴ ὅσα γράφεται (2). Ἐδῶ ὁ κύκλος πού παρχωρεῖ ὁ κόσμος στὶς ντοπιολαλιές ἢ στὴν ἀτομικὰ ὄρεξιν εἶναι στενωτάτα χαραγμένος. Μπορεῖ ἴσως ἡ κοινὴ (3)—πού παντοῦ πηγάζει ἀπὸ τοῦτο, πὼς μερικοὺς ἀρεστοὺς ντοπιολαλιῶν τύπους τοὺς ἀναγνώρισε ὁ κόσμος καὶ μέσο τῆς γραφῆς τοὺς κύρωσε ὡς πρότυπο πλατύτερου καὶ γενικώτερου συναγρικιμοῦ—μπορεῖ ἴσως, καθὼς περνοῦν καιροὶ κι' ἄθροποι, νὰ ἀλλάξῃ ἡ κοινὴ βαθιὰ· ἀδιάφορο, ἐστὶ ὁ ἓνας πού γράφει, ἐπιρρασμένος ἀπὸ τοῦ σχολιοῦ τῆς διδασχῆς, στέκει ὅλη σου τὴ ζωὴ φρουρὸς μ' ἓνα «Ἀφτὸ πρέπει!» καὶ κάθε συνέγλωσσος ἔχει τὸ νοῦ του—πὼς πολὺ, πὼς λίγο—νὰ μὴν παρακαταπατοῦνται οἱ γραφικὸί τῆς ἐποχῆς του κανόνες.

Ἄλλιώτικος ὅμως εἶναι στὴν ἐφαρμογὴ ἐκεῖνο τὸ εἶδος ἡ κοινὴ πού συνηθίζεται μὲ τοὺς μορφωμένους ὅσα συναγρικιοῦνται εἴτε μετὰξὺ τοὺς—στὸ σχολιό, στὴν ἐκκλησιᾶ, στὴ βουλή κτλ.—εἴτε μὲ τὸ λαὸ.

(2) Στὴν Ἑλλάδα ἡ κοινὴ δὲ γράφεται διόλου ἔξω ἀπὸ τοὺς δημοτικιστάδες. Ἡ συνηθισμένη γραφὴ δὲν εἶναι ἡ κοινὴ, παρὰ τὸ περισσότερο σωρὸς νεολογισμοῦ βγαλμένοι ἀπὸ κλασσικὰ Λεξικά καὶ Γραμματικὰς.

(3) Τὸ κείμενο δίχως νόημα. Schriftsprache. Δίχως ἄλλο παραδρομὴ ἀνεῖς Gemeinsprache.

Τὸ εἶδος ἀφτὸ εἶναι σὲ κάθε τόπο κάτι ἄστατο καὶ πολυμετάβλητο. Ὅσο ἴσως κι' ἂ χρίστηκε τῆς κοινωνικῆς ἀφτῆς σειρᾶς ἡ ζωντανὴ γλῶσσα μὲ τὸν ἔκπλωμὸ πρῶτα τῆς γραφῆς καὶ τὴν ἐπιρροὴ τῆς μορφῆς τῆς (4), ὅσο κι' ἂν ἀγωνίζεται ὁ γραμματισμένος ὅλη του πῆξ τὴ ζωὴ νὰ συμμορφώσῃ μὲ τὸν κανόνα τῆς, πάλι δίχως καμιά ἐξαιρέσιν δὲν κατορθώνει τὸ πολὺ πολὺ παρὰ αἰῶνια νὰ στέκει στὴ διπλανὴ γειτονιά τῆς. Πάντα ἡ λαλιά τοῦ σπυτιοῦ του πρῶτα καὶ τῶν διαλεκτικῶν νομῶν ὅπου ἔζησε τότε συνεπαίρνει λίγο ἢ πολὺ, ἂ θές μαλίστα πολὺ ὀρηκτικώτερα παρ' ὅ,τι φαντάζεται. Ἐπειτα στὴν καθημερινὴ του μιλιὰ ἀλαργέθει γενικὰ ἀπὸ τὴ γραφὴ μακρότερα παρ' ὅ,τι ὅσα ρητορέθει· κι' ἐκεῖ πάλι θὰν τοῦ παρατηρήσῃς διαφορὰς λόγου κατὰ πὼς τύχει νὰ μιλᾷ ἢ μὲ γραμματισμένο ἢ μὲ ἄθροπο ἀπλοῖκό.

Εἴπαμε πὼς ἡ γραφὴ ἐνὸς ἔθνους εἶναι καθόλου

(4) Ἀφτὸ ἀνάλογον δὲν ἐφαρμόζεται στὴν Ἑλλάδα. Ἡ γραφὴ ἔχει κάπως ἐπιρρασει τὴν κοινὴ, μὰ πολὺ λίγο. Ὁ καλὸς κοινωνικός κόσμος μιλᾷ τὴν κοινὴ, ὄχι τὴ γραφὴ· Μονίχα γραμματισμένοι πρόστυχοι καταγωγῆς κληρονομῶν τὴν γραφὴν, ἐπειδὴς ὁ πρόστυχος πάντα ἀγαπᾷ τὸ σφανταχτερό καὶ πομπώδες.

Η ΑΙΜΟΦΤΥΣΗ

(Μερικά κεφάλαια από ένα καινούριο

βιβλίο «ΤΟ ΧΤΙΚΙΟ»)

Το αίμα που μπορεί να φτύσει ένας φυματικός είναι τότε λίγο, σαν κλωστή, σαν κουκίδα, σα χάντρα, τότε αρκετούτσικο 40-50 γραμάρια.

Άλλοτε όμως είναι πολύ $\frac{1}{2}$ λίτρα και περισσότερο. Σε μια τέτια περίπτωση τί πρέπει να κάνουν οι τριγυρινοί; Πρώτ' απ' όλα να μὴν τὰ χάνουν. Κάποιες φορές όταν η αιμορροή είναι με μιὰς μεγάλη ή ο άρωστος φοβηθεί πολύ, λιγοθυμά. Μή φοβάσαι τή λιγοθυμιά και μὴν ταραξεις τόν άρωστο. Η λιγοθυμιά είναι μιὰ άφροδοήθια πύοντας ή καρδιά να χτυπά, ή κυκλοφορία άρρωσπορεί, στέκεται· τὸ αίμα σταματά. Μή βιάζεσαι λοιπόν να συνεφέρεις άμέσως τόν άρωστο. Ο γιατρός θά προφτάσει.

Όταν ή αιμορροή ξακολουθεί με μεγάλη όρμη δέν μπορεί κανείς να στέκεται με σταδρωμένα χέρια. Άλλοτε, σε μιὰ τέτια ανάγκη πέριαν αίμα, με τήν ιδέα πώς άνοιγοντας τήν κυκλοφορία στη φλέβα του χεριού λ. χ. και τρέχοντας τὸ αίμα από δω, θα σταματούσε απ' τὸ μέρος τῆς αιμορραγίας.

Ός τόσο με τή μέθοδο τούτη ο άνθρωπος έχαν' αίμα από διό μεριές.

Η ιδέα είναι καλή. Μιὰ ιδέα άνάλογη βρίσκουμε σε μιὰ νέα μέθοδο. Άντις δηλαδή να πάρουν αίμα, σφίγγουν με φασκίες, (λουρίδες πανί, προσόψια μακρουλά), τὸ ένα ή και τὰ διό μεριὰ ή και τὰ μπράτσα. Γιατί τούτοι; Η κυκλοφορία, καθώς ξέρεις, είναι διπλή. Τῆς καρδιαξ τὸ άριστερό μισό στέλνει τὸ αίμα στο σώμα, απ' όπου γυρνώντας τὸ δέχεται τῆς καρδιαξ τὸ δεξιό μισό και τὸ στέλνει να καμει τὸ γύρο τῶν πνευμονιῶν, απ' όπου γυρνώντας τὸ δέχεται ή άριστερή καρδιά και τὸ στέλνει πάλι στο σώμα και έτσι πάλι κυκλοφέρνοντας άκατάπαφα.

Με τὸ φάσκιωμα που είπαμε κρατιέται αίμα πέρα απ' τὸ σφιγμένο μέρος. Οι άρτηριές, που μέσον άφτές στέλνει ή καρδιά τὸ αίμα παντού, είναι βαθιά στα σκέλια· δέ σφίγγονται λοιπόν, και τὸ αίμα όλοένα πηγαίνει προς τὰ πόδια. Οι φλέβες που μέσον τους στρέφει τὸ αίμα πίσω στην καρδιά είναι στην άπανωσιὰ τῶ σκελιῶ· σ' άφτές με τὸ φάσκιωμα μπουδίζεται τὸ αίμα στρέφοντας προς τήν καρδιά.

πιδό σύμμετρη κι' όμοιομορφη παρά τῶν γραμμικτισμένων ή κοινή μιλιὰ· ως τόσο κάθε χωριστὰ ντοπιολαλιά είναι πάντα άκόμα πιό όμοιομορφη. Και φυσικά, άφου ιδῶ λιγώτερο κυβερνῶ συνειδητῶς κανόνες παραγμένους από πόλεμο άνταγωνιστικῶν άφορμῶν και συντηρημένους από τέτιον πόλεμο· ιδῶ σκοπὸς ξαστερα δέν υπάρχει άλλος παρά πώς να σε νιώσει ο διπλανός σύντροφός σου.

Η ζωντανή γλώσσα ενός λαοῦ άδιάκοπα όλο ξεδιπλώνεται και μεταμορφώνεται (5). Όσο δέν καταντὰ σκλαβα γραφτῆς, άμπόδια άξια λόγου, καταστρεφτικά του σκοπού τῆς ως μέσου άνταλλαγῆς στοχασμῶν, δέν προβάλλουν. Γιατί κάθε ώρα και στιγμή άναγκαστικά ως προς άφτό τὸ σκοπὸ τῆς, δοκιμάζεται ή γλώσσα, κι' ό,τι σκουριασμένο τὸν ένοχλεῖ καιρὸ πολύ δέ φελά με τὸ θάνατο συνήθως τῶν μερικῶν που τὸ διαφεντίζουν. Ξαφανίζεται κι' άφτό μοναχό του.

(5) Άφτό δέν τὸ παραδέχονται! στην 'Ελλάδα. Οι άλλαγές όπὸ τήν κλασικά που παρουσιάζει ή σημερινή γλώσσα νομίζονται άποτέλεσμα σκλαβιάς. Μήτε δσοι ξέρουν τὸ σωστὸ φωτίζουν πάντα τους άπειρους. Κάπου είδα και σ' ένα άρθρο του Χατζιδάκιου πώς τή σημερινή γλώσσα τή χρωστούμε στις εθνικές μας συφορές.

Έτσι λοιπόν από τὸ αίμα που πηγαίνει προς τὰ σκέλια όλοένα λιγώτερο γυρνῶ πίσω στην καρδιά κι' άφτή όλοένα λιγώτερο αίμα βρίσκει να στείλει στα πνεμόνια, όπου λιγαστέοντας του αίματου τὸ ποσό, και ή πίεση, σταματᾶ σιγά σιγά ή αίμορροή.

Και τὸ φάσκιωμα λοιπόν είναι ως είδος φλεβοτομία· και μ' άφτό πέρνεις αίμα μα άντις να τὸ χύσεις όξω τὸ μεταγγίζεις μέσ τόν ίδιο τόν άνθρωπο.

Τις παραπάνω φορές στέκεται με τή μέθοδο τούτη τὸ αίμα. Μή βιάζεσαι όμως να λύσεις τή φασκιά, παρά μπουλκιναι τήν από λίγο λίγο. Άντοντας τήν μονομιξ και όρμώντας τὸ αίμα κατά τήν καρδιά και τὰ πλεμόνια μπουρεί να ξαναρχίσει ή αίμορροή. Γι' άφτό κι από μιάν άρχή μὴν παρασφίγγεις τή φασκιά, για να σ' άναγκάσει ο πόνος να τή λύσεις πριν τήν ώρα. Τὸ σφίξιμο πρέπει να ναι τόσο ώστε ή κίνηση του αίματου να μπουδίζεται στις φλέβες που είναι προς στην άπανωσιὰ τῶν ποδιῶν, καθώς τὸ είπαμε, όχι όμως και στις άρτηριές που είναι βαθιά.

Ο λαός στα μέρη μας συνηθᾶ να δένει σφιχτὰ τὸ μικρὸ δάχτυλο του χεριού όταν τὸ αίμα απ' τή μύτη δέ θέλει να σταθεῖ· άλλοτε βάζει ένα κλειδί στο μέτωπο ή στο σβέρκο και τὸ φασκίώνει δυνατά. Πολλές φορές στέκετ' έτσι ή αίμορροή· ιδῶ όμως ενεργῶ ή νεβρική αντίδολιά. Όμια ενεργούν οι συναπισμοί στο σβέρκο, στα μεριά, κατάκρυα βρεμένα πανιά στα βυζιά για τίς γυναίκες ή στο σάκο για τους άντρες.

Και τὰ έμετικά σταματούν τὸ αίμα (ή ίπεκακασίνα ή άπομορφίνα, υπόδεσμα). Ο έμετος σταματώντας τήν άνάσα σφίγγει από παντού τὰ πλεμόνια φουχτώνοντας τα σά να πεις. Ηρωικό μέσο κι' άφτό που συχνά πετυχαίνει δίχως να βλάπτει.

Όταν ή αίμορροή είναι πλήθια και γοργή άνάγκη, και τὸ αίμα να σταματήσει και οι δρόμοι τῆς άναπνοῆς να δείκνουν για να μὴν πνιγεί ο άνθρωπος, σε τέτιες περιστάσεις μαζί με τὸ φάσκιωμα δίνε και τὸ έμετικό.

Στόν άρωστο δίνε μιὰ τέτια θέση που να βγάζει έφκολα τὸ αίμα. Μερικοί γιατροί ξαπλώνουν τόν άρωστο στο δεξιό ή σταριστερό πλεθρό με τήν ιδέα πώς ζουλόνας τὸ στήθος θα σταματήσουν τήν αίμορροή. Μή νομίζεις όμως πώς είναι πάντα έφκολο να καταλάβεις από πηρό πλεμόνι έρχεται τὸ αίμα. Άκόμα και πολύ βλαμένο άν είναι τὸ ένα, τὸ αίμα μπουρεί να έρχεται απ' τὸ άλλο που είναι

Δέν είναι όμως έτσι με τὰ γραφτὰ τὰ ιδιώματα. Τὰ λαλημένα σβύνουν, τὰ γραμένα όμως στέκουν και πολλά χρόνια κατόπι διαβάζονται άκόμα κι' έντυπώνονται. Φυσικό έτσι είναι να γίνεται ο λόγος σταθερώτερος κι' ή γραφτῆ να μένει συντηρητικιά. Γιατί στόν προσκολλημένο με τὸ πρότυπο— με ό,τι άναγνωρίστηκε ως κανόνας και ξάπλωσε— βασίζεται μαθές όλο τῆς τὸ κράτος.

Όμως ιδῶ δέν εφαρμόζεται ή άρχή: Imperium facile eis artibus retinetur quibus in initio paxtum est (μ' όπις τέχνες στην άρχή χτίζεις κράτος, με τέτιες τὸ συντηράς). Α θέλει ή γραφτῆ να μένει πιστή στόν προορισμό τῆς ως μέσο συναγρικητικό κάθε κοινωνικιάς σειράς κι' έτσι να στήσει τὸ κύρος τῆς, πρέπει τήν άπόστασή τῆς από τή λαϊκιά γλώσσα που αιώνια ξεδιπλώνεται να τήν περιορίζει (6). Δέν πρέπει να ξεσυντροφιάζει με τὰ

(6) Στην 'Ελλάδα γίνεται άνάποδα. Τήν άπόστασή τῆς γραφτῆς από τή ζωντανή ή γλώσσα οι γραμματισμένοι καταγίνονται να τήν άλαργέσουν. Όσοις πολемоῦν άφτή τήν άνοησία του; όνομάζουμε με διάφορα έπίθετα, δηλαδή μουρλούς, όξωφρениκούς, προδότες, χυδαίους, άγράμματους, πλερωμένους κελ' μιὰ Κυρία τώρα ύστερα του; είπε και άπορηγμένους τῶν σχολιῶν.

μόλις πειραχμένο ή και που στο φαινόμενο δέ δείχνει τίποτις, κι' έτσι με τὸ πλάγιασμα άφτό καταφέρνεις τὸ ενάντιο απ' ό,τι είχες στο νοῦ, κι' άναγκάζεις να έργάζεται ίσα ίσα τὸ πλεμόνι που ήθελες ν' άκινήτησεις. Άς λείπει λοιπόν καλύτερα ή μέθοδο άφτή όπως και κάτι άλλες άνάλογες· λ. χ. ένας μεγαλούτσικος σάκος με άμο στο στήθος δεξιά ή άριστερά ή μιὰ παγόφουσκ ή λουρίδες τσιρότο κολλημένες λοξά γύρω στα πλεθρά ως είδος μισός στηθόδεσμος.

Όταν ή αίμορροή βαστᾶ για μέρες από λίγο λίγο ενεργεί καλῶ ή τρεμεντίνα ή τὸ τερπινόλι; 2 κόμποι σε λίγο νερό κάθε 2 ώρες, άν τὰ νεφρά δέν έχουτε τίποτις και τὸ στομάχι τὸ δέχεται. Τέλος τὰ έμετικά σε μικρή δόση άναγουλιαστική και τὸ άλλας· γιατρικό λαϊκό, παλιό.

Άλλα χιμροστατικά υπάρχουν πολλά, όμως τὰ παραπάνω δέ φελοῦν, (έργοτίνα, ύπερχλωριούχο σίδρο).

Μερικές φορές ο βήχας βασανίζει τόν άρωστο, κι' είναι δύσκολο να αποφασίσεις άν πρέπει να τόν άφίσεις άτάραχτο για να βγάζει τὸ αίμα ή να τόν ναρκώσεις. Τὰ ναρκωτικά θέλουν προσοχή. Όταν ή αίμορροή είναι λίγη κι' ο βήχας όλοένα τή ξαναφέρνει, τότες τὰ ναρκωτικά ήσυχάζοντας τὸ βήχα κόβουν τὸ αίμα. Άλιως ο βήχας είναι χρήσιμος. Καθαρίζει τὰ πνεμόνια. Παντα άφου σταθεῖ τὸ αίμα άνάγκη να εξετάζει ο γιατρός κι' άν οι δρόμοι τῆς άναπνοῆς καθαρίσαν. Βαθιές άναπνοές τίσσερες πέντε στην ώρα, καθαρίζουν καλῶ τὰ πνεμόνια· (πότε πότε και κανένα γιατρικό, ίπεκα-σένεγκα).

Άργώτερα μετὰ διό, τρεῖς μέρες θα φροντίσουμε πώς να βάλει ο άρωστος στόν τόπο τὸ αίμα που έχασε. Θυμούμαι που παραστᾶθηκα τὸ δάσκαλό μου τὸ Jürgenzen στις πρώτες του δοκιμές για τή μεταγγιση του αίματου από άνρι σ' άνθρωπο. Γαποτελέσματα δέν ήταν καθόλου καλα.

Ο όργανισμός μετὰ μεγάλης αίμοραγίας αισθάνεται δίψα μεγάλη· δείχνει έτσι πώς από νερό έχει άνάγκη βιαστική.

Τὸ σύστημα τῆς κυκλοφορίας άδίασε και ζητᾶ να ξαναγεμίσει. Όπως ή τουλούμπα δέν μπουρεί να δουλέψει σ' άδειανά, έτσι κι' ή καρδιά με τὰ αίματοφόρα σουληνάκια, άρτηριές, φλέβες. Άς πίνει λοιπόν ο άνθρωπος. Αν ή άνάγκη είναι μεγάλη, κανουμε κλύσματα με νερό ή ένέσεις με όρὸ τεχνητό,

κάτου, πηρά να ρήχνει—τουλάχιστο από καιρὸ σε καιρὸ—μέρος του πλούτου τῆς και να δανείζεται από τή λαϊκιά λαλιά (7). Στους γραμματισμένους του έθνους και μάλιστα στους γραφιάδες ως φυσικούς φρουρούς τῆς γραφτῆς, πέφτει ή φροντίδα ώστε κάθε ξαναδέσιμο και καινούργιωμα να γίνεται στη σωστή του ώρα και τριαστά. Αν άμελοῦν, όπως έφκολα τυχαίνει σ' έποχές σοδρῶν άνταγωνισμῶν του κοινωνικού όργανισμοῦ ή σ' έποχές ξεπεσμοῦ τῆς διανοητικιάς ζωῆς ενός έθνους (8), τότες άνοιγει βάραθρο μεταξύ τῶν διό γλωσσικῶν ειδῶν, βάραθρο που ως τώρα πάντα πλήγασε βαθιά όλόκληρη του έθνους τή διανοητικιά προκοπή (9). Έδῶδες ο κάτω

(7) Στην 'Ελλάδα προτιμοῦν τὸ άνάποδο, να ρήχνει δηλαδή ή λαϊκιά λαλιά από τόν πλούτο τῆς, να πεταχτεί μάλιστα, άν είναι δυνατὸ, όλόκληρη και ν' αντικατασταθεῖ με τήν αρχαία. Έτσι δέν πώς καλύτερα να μη λέμε ψωμί παρά άρτος.

(8) Τὰ άκούτε, κυρί και κύριοι; Η διγλωσσία, λέει ο καθηγητῆς Brugman, προβάλλει όταν ξεπέφτουν τὰ έθνη. Μιὰ φορά, θυμούμαι, ο Βικέλας με ρώτησε «Και γιατί τάχ να μὴν έχουμε διγλωσσία;» κι' από τότες ο πατριωτισμός του καταγίνεται να τήν παντοσινίψει. Κρίμας τόν άρωστο!

(9) Και τί άλλο έγινε στους Βυζαντινούς καιρούς; τί άλλο γίνεται στην 'Ελλάδα άκόμα σήμερα;

αλατόνερο δηλαδή στις φυσικές αναλογίες του αίματός.

Αν κατά περίπτωση φοβούμαστε μήπως με μιάς κι δριμυτικά ξανάγεμίσει ή κυκλοφορία κ' ή πίεση δυναμώσει, καλύτερα να κάνουμε σε μιά φλέβα μιά μικρή ένεση από αλατόνερο. Έτσι άρμυρίζει το αίμα και τραβά λίγο λίγο νερό απ' του οργανισμού τους ιστούς.

Αφού βοηθηθεί τις πρώτες στιγμές, σιάζει πιά τα επίλοιπα ο οργανισμός. Είναι να άπορήσει κανείς με τί γοργάδα μερικές φορές ξαναφιλάνει το αίμα που του χρειάζεται. Για τούτο κ' ή βοήθεια μας πρέπει να ναι μετρημένη και να μὴν του ταραζει τις προσπάθειες. Καλή διαλεχτή θροφή—δίχως να παραφορτώνεται το στομάχι—λίγο παλιό καλό γλυκό κρασί—κι δ,τι άλλο διατάζει ο γιατρός που ξέρει τον άρρωστό του.

Το αίμα που βγάξει ένας άνθρωπος απ' το στόμα έρχεται πάντα απ' τα πνεμόνια; Όχι βέβαια. Άρρωστοι μ' έλκος του στομαχίου μπορεί να βγάλουν απ' το στόμα μονομιξς πολύ αίμα δίχως πάντα να φαίνεται πως το ξερονούν. Ο γιατρός μπορεί καμιά φορά να γελαστεί, α δεν είναι παρόν.

Αίμα από λίγο λίγο μπορεί να έρχεται απ' τη μύτη, να τρέχει τη νύχτα κατά την πίσω μύτη και το φάρυγγα και να έρχεται το πρωί απ' το στόμα. Καμιά φορά έρχεται από της γλώσσας το πίσω και κάτω μέρος από φλεβοκιρσους. Μερικές φορές έρχεται από τα γούλια· κι όταν το πρωί βγαίνει μ' ένα ξερό βηχάκι πολύ άνησυχεί τον άρρωστο, καμιά φορά και ο γιατρός ως να ξεδιαλύνει το πύθε και το πώς.

Κ' ένα παράδειγμα για να δείξει με τις δυσκολίες έχει να κάμει πολλές φορές ο γιατρός. Ένας νέος 25 χρονών, ντιλικάτος, φτύνει συχνά αίμα, κόκκινο καθαρό, αρκετό να γεμίσει ένα καντίλι. το αίμα έρχεται δίχως βήχα μ' ένα γαργάλισμα βαθιά στο λαιμό. Δέ βήχει, δεν έχει τίποτες ούτε στο λάρυγγα ούτε στα πνεμόνια. Λαιμός μακρός—στήθος ριχό. Τέλος με τα πολλά βρίσκω πως το αίμα έρχεται πίσω απ' τις άμυδαλές. Ο πατέρας του νέου έμφυσηματικός και ζωχαδιακός· έχανε αίμα από κάτω για χρόνια. Η μητέρα του πέθανε φυματική· ο νέος είναι άραβωνιασμένος και ρωτά αν μπορεί να παντρευτεί.

Τέτιες αίμορροές είναι προμηνύματα. Μά πόσοι άκούνε το γιατρό αν σε μιά τέτια περίπτωση θέλει

να μπουδίσει τον άνθρωπο από κείνο που έχει στο νου!

Στο γενικό μπορεί να πούμε πως ένας άνθρωπος που, είτε με βήχα είτε δίχως, αίμοφτύσει, θα έχει φυματία στο στήθος α δε χτύπησε λίγο πριν, α δεν έχει κανένα καρδιακό πάθος από κείνα που φέρνουν αίμα, η δέν του στάθηκε καμιά συνειθισμένη του περιοδική αίμορροή. Μά και σε τούτη την τελεφταία περίπτωση πάλε δεν πρέπει να είμαστε ήσυχοι· μιά αίμορροή σε τάξη βαλμένη, γεναμένη συνήθιο, δε χτυπά έφκολα στα πνεμόνια, σ' άνθρωπο γερό. Ούτε τα συνήθια στη γυναίκα, ούτε η ζωχαδιακή αίμορροή δεν πέρνουν έφκολα από το δρόμο.

Τί σημασία έχει ή αίμόφτυση; Όταν ένας άνθρωπος φτύσει αίμα θεωρεί τον έαφτό του χτικιασμένο και χαμένο πιά. Άς άφίσουμε την περίπτωση εκείνη που ή αίμόφτυση έρχεται σε πολύ προχωρημένο στάδιο του χτικιού. Όταν σε μεγάλες σπηλιές μέσα λιώνοντας δλοένα τα φυματία φαγωθούν τα τοιχώματα καμιάς μεγάλης άρτηρίας, το αίμα τρέχει με τις λίτρες άκράτητο. Στην αίμοποντή άφτή μέσα πάει πνιγμένος σε λίγες στιγμές ο άρρωστος.

Έξόν τις περιστασεις άφτες τις εξαίρετικές, ή αίμόφτυση είναι, μπορεί να πει κανένας, ένα καλό για το φυματικό. Η πρώτη αίμόφτυση είναι πολλές φορές το πρώτο φανερό σημάδι της άρώστιας του· ως εκείνη τη στιγμή δεν είχε τίποτες η κι αν είχε τότε και τότε λίγο βηχάκι τ' άψηφους. Δίχως την αίμόφτυση δε θα πήγαινε στο γιατρό.

Τώρα πάει τρέχοντας κι' άποφασισμένος να κάμει ό,τι του διατάζει. Οι βλάβες είναι παραμικρές. Καμιά φορά με την πιά προσεχτική εξέταση ο πιά προσεχτικός γιατρός μπορεί να μὴ βρει τίποτες. (Η εξέταση με τις άχτιδες του Rontgen μπορεί να μας φωτίσει δείχνοντας μέρη λίγο η πολύ θαμπά, οι λαδιές του Becle're).

Σε τέτιες περιστασεις ή θέση του γιατρού είναι πάντα δύσκολη· πρέπει να φωτίσει τον άρρωστο πιά είναι ή θέση του, να τότε φοβερήσει για να μὴν άφίσει τον έαφτό του, να του δώσει θάρος ζητώντας του πώς μπορεί να προλάβει τα μελούμενα.

Ο γιατρός είναι λοιπόν σε θέση να κάμει μεγάλο καλό· κατά δυστυχία δεν το κάνει και δεν μπορεί να το κάνει πάντα. Έχει να φυλαχτεί απ'

τους τριγυρινούς του άρώστου που το πέρνουνε πολλές φορές για προσβολή και κρατούνε πάθος του γιατρού, σε να τους πείραζε στην ύπόληψη. Έχει να φυλαχτεί κι' από σύντεχνίτες του και καλοβαλητάδες του που βρίσκουνε έτοιμοι να τα σιάξουν άλιώς· αν το κοινό μας είτανε πιά φωτισμένο κ' οι γιατροί πέρνανε κάτι καλύτερες συνήθειες, σε πολλούς το χτικιό θα προπαίνονταν. Πολλές φορές ο γιατρός αναγκάζεται να μασά τα λόγια του, και χάνεται ο καλύτερος καιρός.

Ο άνθρωπος δεν είναι δα και κανένα εξαίρετικά φρόνιμο όντο. Είναι ζωα φρονιμότερά του. Όπως τα καθήματα του γίνονται μαθήματα μπορεί να το περηφανεφτεί.

Η αίμόφτυση και σε πιά προχωρημένα στάδια δείχνει πολλές φορές μιά μορφή φυματική καλοδιαθετη, που έχει δηλαδή τάση να ούλωθει.

Θυμούμαι έναν άρρωστο που τον πρωτοείδαν πιά 30 χρόνια στο Παρίσι για αίμόφτυση και τον είδα κατόπι ήλικιωμένο πιά και γιατρεμένο με μεγάλη ούλη στα πνεμόνια και ούλες στο λάρυγγα. Έγιαν' αίμοφτύνοντας κάθε τόσο και πέθανε γέρος από έλλη άρώστια.

Ξέρω μιά κυρία πολύ ντιλικάτη που άρχισε να φτύνει αίμα λίγο στις άρχές και κατόπι πολύ με πυρετό—μικρές σπηλιές στο πνεμόνι· κ. λ. Γιατρεμένη τώρα 18 χρόνια με σκληρές έδω κ' εκεί στα πνεμόνια άψηλά.

Όα μιλήσουμε για τις μορφές άφτες τις φυματικές στα προγνωστικά και προρητικά.

Πόλη 1906

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

γιατρός

Μεγάλος λόγος γίνεται στις Ιταλικές φημερίδες για έναν κάποιον Καβέανο. Ο χριστιανός άφτης είτανε δάσκαλος σ' ένα χωριούδακι του Πεδεμοντιού και, κοντά σ' όλα, πολύ άτυχος από το μέρος της γυναίκας του. Από καιρό είχε μυριστεί ο κ. Καβέανο πως ή γυναικούλα του τήψηνε με κάποιον κ. Άλμαζο. Είχε μάλιστα, λένε την ύπομνη να κρυφοιδεί πολλά δυσάρεστα πράματα. Στο τέλος έχασε κάθε ύπομνη κι άφου εκάωσε και τους δυο τους ένοχος, πήγε και παραδόθηκε μοναχός του στην άστυνομία. Όταν τότε φέρανε στην άνάκριση, αντί ν' άπολογηθεί έδωσε του άνακριτή ένα έργο του χειρόγραφο «Τ' άπομνημονεύματα ενός.....». Το έργο είναι έξοχο, καθαρό ρεαλιστικό, με νέρη, με ζωή, με παρατήρηση βαθιά. Έτσι λέει μιά Ιταλική φημερίδα. Να ιδούμε τί θα πει κι' ο άνακριτής.

λαός δε νιώθει πιά τότες τη γροκφή του γλώσσα και πρέπει σαν ξένη—του κατάντησε δα άληθινά ξένη—αν τη μάθει, μήτε οι λίγοι που το κατορθώνουνε φτάνουν άληθινά ως σε σωστό έσωτερικό δεσμό μαζί της (10). Έκειθες πάλι και για τους γραμματισμένους τέτια γραφή, που καιρό δεν της πήγαν πιά από φυσικές λαλιές χλωροί χυμοί, δλοένα χάνει την καλύτερη της αξία. Ρέβοντας πάντα και κοκκαλιάζοντας ξεκολουθει να μὴν χρησίμη για να παρασταίνει σωστά ποικίλες έννοιες—ως ύπαλληλικό ας πούμε έργανο η επιστημονικό—μά με δση μαστοριά κι' αν την παίζεις, άδύνατο άγνώ να σημαίνεις ό,τι συγκινά της ψυχής σου τα βάθια η ό,τι άποτελεί την άφτότατή σου κι' άληθινή άτομοσύνη (11). Καταντά τότες ως ποιητικιά γλώσσα, μάλιστα της λυρικης, έργανο πρόστυχο, κάκόφωνο και στα χέρια του πιά προικισμένου ποιη-

τή (12). Το σύνολο του λαού, δλοκλήρη η ένθικιά ζωή, σακατέβεται με τέτια γλώσσα.

Αν ένα έθνος, που του κόλλησε τέτια άρώστια και του κατάντησε πατροπαράδοτη, έχει ψυχή και δε θέλει ύπερβολικά να προσπεραστεί στο συναγωνισμό των πολιτισμένων λαών, κανένα άλλο ζήτημα πιά βαρυσήμαντο δε μπορεί να καταπισαστεί παρά τούτο, αν έχει δηλαδή τη δύναμη να ξεφορτωθεί τα πατροπαράδοτα και να ξανασιμείξει το δεσμό με τη φυσικιά γλώσσα της εποχής του (13). Πώς γλώσσα άφιλογόγητη μπορεί άποτελεσματικά σε λίγο άνάλογο καιρό να γίνει χρησίμη προς όλα όσα άπαιτεί ο κόσμος από γραφή γλώσσα, μες το μαθαίνει η ιστορία με πολλά παραδείγματα, όπως και μας πιστώνει ξάστερα πως ένα έθνος που το τρώει γλώσσα γραφή σκουριασμένη, αν την ξεφορτωθεί και ξαναπισαστεί από τη φυσικιά του λαού λαλιά, μπορεί ξάξαφνα να κατορθώσει τρανοδύναμο του νου ξαναβάσταγμα (14). Έτσι στην Ιταλία ως στο δωδέκατο

αίωνα η λατινική είταν επίσημη γλώσσα του κράτους, του σχολιού κτλ. Όμως σωστό ψυχικό συντροφιασμό μ' άφτό το ιδίωμα, που δλοένα μαραινουνταν αιώνας πριν δεν είχε πιά ο λαός, μήτε καν του ένθους οι πιά προκομμένοι. Όταν όμως ο Δάντες (15) κι' οι άλλοι άνοιξαν τη μπασιά του λόγου στη φυσικιά γλώσσα, τότες χάρηκε καινούργια άνοιξη η φιλολογία κι' όλη η διανοητικιά ζωή του ένθους. Στη Ρουσία πάλι κουτσοβάζιθε ο κόσμος όπως όπως ως τα μέσα του δέκατου όγδοου αιώνα με την παλιά βουργάρικη (τη σλαβική της εκκλησιας που λέν) ως γλώσσα γραφή. Μά έντρες σαν τον Λεμονόσοφ και τον Καραμσινό βάλανε τη μητρικιά τους στο θρόνο της, κι' ετοίμασαν έτσι το πλούσιο ένθισμα που λάμπρυνε τη ρουσσικα φιλολογία στο δέκατο έννατο αιώνα. (άκολουθεί) ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

(10) Άφτο έφαρμόζεται λέξη λέξη στην Ελλάδα.
(11) Άφτά λέμε κι' έμας οι μουρλοι, δλωφρενικοί, πρόστυχοι, χυδαίοι, άγράμματοι, πλερωμένοι κτλ. (και άπορηγμένοι των σχολιών, όπως μās είπε τώρα ύστερα μιά άρχόντισσα που ξεσκόλιασε όλα τα σχολιά και τα πάνεπιστήμια).

(12) Κι' άφτά τα φωνάζουμε έμας οι πρόστυχοι κι' όπόρητοι της σοφής άρχόντισσας.
(13) Άφτο προσπαθούμε οι πλερωμένοι.
(14) Άφτο έγραψε δλοκλήρη φυλλάδα από 400 σελίδες νάν το άποδείξει ένας μουρλός κι' άπορηγμένος της άρχόντισσας που λέγεται Φωτιάδης.

(15) Το Ιταλικό παράδειγμα είναι κλασσικό και χροπιαστό. Μά ο Κατζιδάκις (η δ Σικιάς) λέει, άφίστε τα ξένα παραδείγματα, δεν ύπάρχει αναλογία. Ός τόσο κάποτε παραπέμπει σε ξένα παραδείγματα αν τα θαρρεί βοηθητικά του 'Ο συλλογισμός του, φαίνεται, είναι σαν τέτιος. Δέ βλέπετε πως ή ιστορία συνηγορεί μαζί σας; Άρα ή ιστορία δεν αξίζει ως προς το ζήτημά μας. Ένα δίο μοναχά ιστορικά, το τάδε και τάδε, αξίζουν κι' άποδείξη πως αξίζουν είναι ο τριασμός τους με τη δική μου θεωρία.